

Iwona Wrońska*
Jacek Klimowicz**

Rozwój gospodarczy Unii Europejskiej w dobie globalizacji w praktyce instytucji i organów Unii Europejskiej

Wstęp

Globalizacja, regionalizm i integracja to zjawiska złożone, politycznie, gospodarczo, ekonomicznie i społecznie, podlegające ciągłym zmianom i przeobrażeniom. Należy pamiętać o tym, że globalizacja to nie tylko klasycznie i ogólnie rozumiane zjawisko o charakterze ogólnoswiatowym, ale zjawisko, które jest przede wszystkim tworzone i składa się z pewnych elementów składowych – tzw. regionalizmów, w tym regionalizmu europejskiego, dając w rezultacie powszechny wymiar powiązań między państwami. Celem poniższych rozważań jest wskazanie, czy Unia Europejska zajmuje bierne czy czynne stanowisko w obliczu szybko zmieniającego się gospodarczo i społecznie świata, który podlega coraz większej globalizacji. W artykule podjęto próbę zaprezentowania refleksji nad gospodarczym rozwojem, a właściwie perspektywami gospodarczego rozwoju Unii Europejskiej, jej rolą oraz miejscem we współczesnym świecie globalnej gospodarki, w kontekście prowadzonej polityki gospodarczej i handlowej.

Z punktu widzenia omawianych zagadnień, istotnym problemem pozostaje udzielenie odpowiedzi na dwa ważne pytania: po pierwsze, czy debata nad przyszłością Unii Europejskiej i Europy w aspekcie impasu gospodarczego drugiego dziesięciolecia XXI wieku przechodzi w praktyczne instrumenty prawne lub faktyczne, które mogą zapewnić silną, gospodarczą pozycję państw członkowskich we współczesnym świecie globalnej sieci powiązań ekonomicznych?; po drugie, jaka jest rola Unii Europejskiej i Europy w skomplikowanym i wielowymiarowym, zglobalizowanym gospodarczo świecie? Odpowiedź na te pytania

*Dr, Katedra Prawa Międzynarodowego, Wydział Prawa, Uniwersytet w Białymstoku, iwona.wronska@wp.pl, ul. Mickiewicza 1, 15-213 Białystok

**Mgr, Katedra Prawa Międzynarodowego, Wydział Prawa, Uniwersytet w Białymstoku, klimowicz@op.pl, ul. Mickiewicza 1, 15-213 Białystok

wymaga przynajmniej skróconego opisu metod identyfikacji problemu rozwoju gospodarczego UE w erze globalizacji w praktyce instytucji i organów Unii Europejskiej. W tym celu przy użyciu metody badawczej polegającej na analizie dokumentów, zostały zaprezentowane najnowsze akty europejskie ukazujące wielkość debaty, jej podmiot i przedmiot oraz rysujące się w związku z tym perspektywy możliwych działań gospodarczych Unii Europejskiej w aspekcie aktywnego jej uczestnictwa w procesie globalizacji świata.

1. Istota globalizacji

Analiza istoty globalizacji znacznie wykracza poza ramy tego opracowania. Dlatego też mając pełną świadomość złożoności procesu globalizacji, jego wszechstronność, jak i wieloaspektowość literatury w tym zakresie, Autorzy wskazują jedynie na podstawowy zakres pojęcia i istoty globalizacji, jako tła do prowadzonych rozważań.

Historia procesu globalizacji jest równie bogata jak historia stosunków międzynarodowych. Wzmianki o tym zagadnieniu pojawiły się już w okresie pierwszych odkryć geograficznych. Najintensywniejsze oddziaływanie omawianego procesu odnotowano w połowie XX wieku. Na znaczeniu przybrał on w latach 80. i 90. i jest nieustannie przedmiotem wielu badań. Nie ulega wątpliwości fakt, że globalizacja najsilniej związana jest ze sferą gospodarczą. Wyraziście implikuje ona także w aspekcie cywilizacyjnym, kulturowym i politycznym. Proces ten dotyczy w szczególności kwestii bezpieczeństwa, kultury, handlu, produkcji i wymiany międzynarodowej, lecz przebiega nierównomiernie w tych dziedzinach [Micał, 2008, s. 148].

Niewiele pojęć we współczesnym świecie jest tak szeroko stosowanych i zarazem tak rozmaicie definiowanych jak globalizacja. Służy ono do wyjaśniania bardzo wielu, czasami sprzecznych czy wręcz wykluczających się zjawisk i procesów zachodzących praktycznie we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, politycznego, społecznego czy kulturalnego, przebiegających zarówno w ramach stosunków międzynarodowych, jak też wewnątrz poszczególnych państw.

W procesy globalizacji zaangażowanych jest przy tym bardzo wiele rozmaitych podmiotów i aktorów krajowych, jak i międzynarodowych, spośród których jednym z najważniejszych jest bez wątpienia Unia Europejska [Milczarek, 2004, s. 10] czy korporacje ponadnarodowe. I tu warto podkreślić, iż jednym z bardzo widocznych efektów globalizacji,

wspólnym dla wszystkich regionów świata jest niespotykany wcześniej rozwój korporacji transnarodowych [Preus, 2009, s. 10].

Pojęcie globalizacji dość łatwo przyjęło się w języku ekonomicznym czy stosunków międzynarodowych, choć prezentowane znaczenia tego terminu dość często się różnią w swojej treści, kładąc nacisk na różne elementy, to jednak część elementów definicji powtarza się wielokrotnie [*Globalizacja a konkurencyjność...*, 2008]. I tak np. zdaniem Kempnego, globalizacja to wzrost współzależności i integracji państw, społeczeństw, gospodarek i kultur, czego efektem jest tworzenie się „jednego świata” jako światowego społeczeństwa [Kempny, 1998, s. 241]. Według Baczewskiego globalizacja w najwęższym ujęciu oznacza ekspansję współczesnej technologii oraz towarzyszący jej proces przekształcania gospodarki światowej w jedną gospodarkę globalną [Baczewski, 2007, s. 53]. W szerokim znaczeniu globalizacja obejmuje wszystkie właściwie dziedziny życia ekonomicznego, społecznego, kulturalnego itp. oraz wszelkie możliwe konsekwencje, polegające na uniwersalizacji tych dziedzin w skali globalnej [Kowalik, 2002, s. 37]. W najszerszym ujęciu, globalizacja polega na homogenizacji kultury poprzez światowe masmedia, kurczeniu czasu i przestrzeni, zwiększaniu świadomości o wydarzeniach na świecie, zmniejszaniu znaczenia państw narodowych, wzroście znaczenia relacji międzynarodowych, zmianach w światowym systemie ekonomicznym oraz ekspansji „kapitalistycznego” ustroju gospodarczego (*a contrario* systemowi komunistycznemu) [Tammilehto, 2003, s. 9].

Przywołane definicje globalizacji posiadają zauważalny, jeden wspólny mianownik: mieszczą w sobie wiele znaczeń, wśród których najczęściej powiela się: internacjonalizacja – rozumiana jako zwiększanie ilości relacji między krajami; liberalizacja – czyli tendencje do znoszenia ograniczeń dla międzynarodowego przepływu produkcji, a także uniwersalizacja, rozumiana jako rozprzestrzenianie się zarówno dóbr materialnych, jak i poglądów, idei, osiągnięć i doświadczeń [Wojtyła, 2008, s. 728–729].

2. Pojęcie regionalizmu

Współcześnie państwa mogą adoptować się do nowej rzeczywistości i wpływać na nią samodzielnie (szczególnie jeżeli posiadają odpowiednią siłę oddziaływania) lub zbiorowo, poprzez regionalne organizacje integracyjne. Pojawia się tu dyskusyjna kwestia możliwości od-

działywania tych organizacji na kształt i kierunki procesów globalizacyjnych [Rzeszotarska, 2008, s. 580].

Regionalizm to zjawisko współpracy międzynarodowej państw danego regionu geograficznego (określanego powszechnie za pomocą kontynentów: Europy, Afryki, Azji itd.), gdzie cechą charakterystyczną są silne zjawiska integracyjne, aktywizowane inicjatywami państw w nich uczestniczących. Przyjmują one najczęściej formułę współpracy międzynarodowej w formie organizacji międzynarodowych rządowych, tj. Rada Europy, Unia Europejska czy Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie – kontynent europejski, czy Liga Państw Arabskich, Unia Afrykańska – kontynent afrykański itd. Za pomocą różnych środków prawnych i faktycznych państwa realizują w ramach wzajemnej współpracy najczęściej cele gospodarcze, ale także polityczne, społeczne, w zakresie bezpieczeństwa militarnego, ochrony środowiska czy ochrony praw człowieka itp. [Szyjko, 2011, s. 152].

Regionalizm stanowi ogniwo pośrednie w systemie współpracy międzynarodowej, jednak jego relacja do globalizmu jest złożona, ponieważ ma on wymiar zarówno antyglobalistyczny, jak i proglobalistyczny [Pietraś, 2002, s. 253]. Stanowi w pewnym sensie antysyntezę globalizmu, ponieważ odgrywa rolę narzędzia wykorzystywanego do ograniczania negatywnych skutków globalizacji na obszarze, którego dotyczy współpraca regionalna [Rzeszotarska, 2008, s. 580]. Jednak regionalizm można w sposób zasadny rozpatrywać również jako środek służący do osiągnięcia celów globalnych, dzieje się tak np. w sytuacji, gdy pojedyncze kraje nie są zdolne do samodzielnego osiągnięcia takich celów [Rzeszotarska, 2008, s. 580]. Proces integracji regionalnej jest obecnie, obok procesu globalizacji, drugim, podstawowym biegunem procesów zachodzących we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Suma aktywności państw w ramach działań regionalnych, swoiście tworzy, jest filarem istniejącej globalizacji.

3. Dyskurs europejski o globalizacji

W zintegrowanej gospodarce światowej wzrost handlu międzynarodowego, międzynarodowych przepływów kapitałowych oraz globalnej konkurencji powoduje wzrost znaczenia stabilności zarówno krajowego, jak i regionalnego (w tym również integracyjnego) środowiska makroekonomicznego [Przemiany we współczesnej..., 2006]. Elastyczne

rynki pracy, produktów i kapitału są niezbędne dla osiągnięcia sukcesu w konkurencyjnej gospodarce globalnej [Miłek, 2007, s. 89].

Przemiany globalizacyjne bardzo szczegółowo obserwuje Unia Europejska [*Współczesna...*, 2005]. Analizując proces globalizacji od strony podmiotów w nim uczestniczących zauważa się, że w postępującej globalizacji działalności gospodarczej towarzyszą przesunięcia w zaangażowaniu i relacjach głównych grup podmiotów tego procesu, a mianowicie przedsiębiorstw i państw. Przesunięcia te polegają na relatywnym zmniejszeniu roli państwa a zwiększeniu roli rynku i korporacji transnarodowych, co powoduje zmniejszenie się roli państwa w organizowaniu międzynarodowej działalności gospodarczej [Miłek, 2007, s. 94].

Mając na uwadze zmieniające się procesy międzynarodowych relacji gospodarczych i ich bezpośredni wpływ na gospodarkę i europejski rynek integracyjny, UE podjęła dyskusję na temat głównych zadań, działań i możliwości, które należy podjąć i realizować, aby gospodarka unijna mogła aktywnie, na równi z innymi państwami uczestniczyć w globalnej wymianie i rozwoju gospodarczym. Szczególnie intensywnie dyskurs europejski dotyczący globalizacji rozwinął się w dobie ogólnoswiatowego, ostatniego kryzysu gospodarczego. Od 2010 roku w działalności instytucji i organów Unii Europejskiej pojawiły akty, w których poddano analizie problem rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej w aspekcie ogólnoswiatowych procesów globalizacyjnych. Można stwierdzić, iż ta tendencja nabrała charakteru stałego, o czym świadczą najbardziej aktualne dokumenty, np. Konkluzje Rady Europejskiej z lutego 2013 r., gdzie podkreśla się stanowisko, iż UE powinna rozwijać swoją rolę jako aktywnego podmiotu na arenie międzynarodowej, który ma nie tylko regionalne, ale i globalne interesy oraz obowiązki [*Konkluzje...*, 2013].

3.1. Komunikat Komisji Europejskiej: Europa 2020

Komunikat Komisji Europejskiej „Europa 2020: Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” został ogłoszony 3 marca 2010 r. [komunikat, 2010, nr 2020]. Komisja przedstawiła strategię, która powinna umożliwić Unii Europejskiej osiągnięcie wzrostu gospodarczego: a) inteligentnego, poprzez rozwój wiedzy i innowacji; b) trwałego, w oparciu o bardziej ekologiczną, bardziej efektywną w zarządzaniu zasobami i bardziej konkurencyjną gospodarkę; c) spójnego, na rzecz wzrostu zatrudnienia oraz spójności społecznej i terytorialnej. W komunikacie przedstawiono sie-

dem inicjatyw przewodnich, które powinny zostać wdrożone na poziomie europejskim oraz w krajach UE (Unia dla innowacji, Mobilna młodzież, Europejska agenda cyfrowa, Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia, Europejski program walki z ubóstwem), wśród których pojawiła się również Inicjatywa na rzecz polityki przemysłowej w dobie globalizacji. Wskazuje ona przedsiębiorstwom właściwe działania, które mają za zadanie pomóc w przezwyciężeniu kryzysu gospodarczego, a przede wszystkim ułatwią integrację ze światowym handlem w skali globalnej.

Dokument wyraźnie podkreśla fakt, iż kryzys gospodarczy boleśnie uderzył w przemysł, a szczególnie w małe i średnie przedsiębiorstwa. Obecnie wszystkie sektory unijnej gospodarki stoją w mniejszym czy większym zakresie w obliczu problemów związanych z globalizacją. Do najistotniejszych i najbardziej aktualnych zalicza się problemy związane z przystosowaniem procesów produkcji i produktów do wymogów niskoemisyjnej gospodarki.

W komunikacie Komisja zadeklarowała, iż będzie ściśle współpracować z zainteresowanymi podmiotami z różnych sektorów tj. środowiskami biznesu, związkami zawodowymi, środowiskiem akademickim, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami konsumenckimi. Opracuje ramy prawne nowoczesnej polityki przemysłowej Unii Europejskiej mające na celu wsparcie przedsiębiorczości, oferujące wskazówki i pomoc w sprostaniu nowym wyzwaniom, jakie niesie ze sobą globalizacja i gospodarka przyjazna środowisku. Do najważniejszych działań aktywizujących gospodarke UE i zwiększających jej konkurencyjność w procesie globalizacji Komisja Europejska zaliczyła:

1. Opracowanie ogólnych założeń odpowiedniej polityki przemysłowej Unii Europejskiej w dobie globalizacji (w tym dokonanie przeglądu ustawodawstwa UE).
2. Opracowanie horyzontalnego podejścia do polityki przemysłowej Unii Europejskiej.
3. Poprawienie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP.
4. Wspieranie restrukturyzacji sektorów, szczególnie tych znajdujących się w trudnej sytuacji gospodarczej, w kierunku rodzajów działalności dobrze rokujących na przyszłość, m.in. z wykorzystaniem unijnego systemu pomocy państwa lub Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji.
5. Wspieranie technologii i metod produkcji.

6. Wspieranie umiędzynarodowienia MŚP.
7. Dbanie o sieci transportowe i logistyczne Unii Europejskiej.
8. Opracowanie skutecznej polityki kosmicznej.
9. Zwiększenie konkurencyjności europejskiej turystyki.
10. Wznowienie strategii UE w zakresie propagowania społecznej odpowiedzialności biznesu.

Na poziomie krajowym Komisja Europejska postanowiła zobowiązać państwa członkowskie UE do kilku, zasadniczych w erze globalizacji działań: po pierwsze, poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do innowacyjnych MŚP; po drugie, do poprawy warunków wykonywania praw własności intelektualnej; po trzecie, do zmniejszenia obciążeń administracyjnych przedsiębiorstw i poprawy jakości przepisów w zakresie działalności gospodarczej; po czwarte, do ścisłej współpracy z zainteresowanymi podmiotami z różnych sektorów (tj. środowiskami biznesu, związkami zawodowymi, środowiskiem akademickim, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami konsumenckimi), w celu identyfikowania aktualnych problemów, które niesie proces globalizacyjny i ustanowienia mechanizmów prawnych jak i faktycznych, które pozwolą utrzymać silną unijną bazę przemysłową, jak i bazę wiedzy. Efektem tych działań ma być doprowadzenie UE do roli światowego lidera zrównoważonego rozwoju.

3.2. Komunikat Komisji: Handel, wzrost i polityka światowa

Komisja Europejska w dniu 9 listopada 2010 r. ogłosiła dokument pn. Komunikat do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Handel, wzrost i polityka światowa. Polityka handlowa jako kluczowy element strategii Europa 2020” [komunikat, 2010, nr 612]. Już we wstępie dokumentu podkreśla się, iż międzynarodowy handel i inwestycje mają ogromne znaczenie dla Europy i Europejczyków. Handel jest motorem światowego wzrostu. Przyczynia się do tworzenia trwałych miejsc pracy w UE i na całym świecie. Wywiera realny wpływ na codzienne życie Europejczyków i funkcjonowanie europejskich przedsiębiorstw, przez co daje możliwość rozwoju. Dlatego też na samym szczycie priorytetów unijnej polityki handlowej stawia się tworzenie miejsc pracy. Unia Europejska jest największym globalnym „graczem” w międzynarodowym handlu i inwestycjach. Komisja wskazuje jednak na obawy jakie niesie globalizacja: jak Europa poradzi sobie jutro, stając naprzeciw konkurencji w postaci najszybciej rozwijających się gospodarek świata? Obawy te są

zasadne. Obecnie od handlu uzależnionych jest, bezpośrednio lub pośrednio, 36 milionów miejsc pracy w Europie¹. Oznacza to, że Unia Europejska powinna bardzo umiejętnie kierować polityką handlową, tak aby ta sprzyjała nie tylko utrzymaniu, ale przede wszystkim tworzeniu nowych miejsc pracy.

Jako kolejne priorytetowe zadanie, wskazuje się prowadzenie i finalizowanie negocjacji w sprawie wielostronnych i dwustronnych porozumień handlowych oraz zacieśnianie współpracy z obecnymi partnerami strategicznymi UE, jak również z innymi kluczowymi partnerami handlowymi. Tym bardziej, że w większości przypadków znaczna część problemów w tym zakresie ma właśnie charakter regulacyjny, a nie tradycyjnie taryfowy. Gospodarka UE jest największa na świecie, jest też największym na świecie eksporterem. W 2009 roku wartość wywozu towarów i usług przez europejskie firmy wyniosła 1,6 bilionów euro, co odpowiada około 13% PKB. Co więcej, UE jest najważniejszym na świecie inwestorem zagranicznym, a zarazem odbiorcą zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Udział w handlu globalnym utrzymuje się na stabilnym poziomie, pomimo dynamicznego rozwoju gospodarek wschodzących. Silna pozycja Europy w dziedzinie handlu międzynarodowego nie wpływa jednak na fakt, że do 2015 roku 90% wzrostu na świecie wytwarzane będzie poza Europą, z czego trzecia część przypadając będzie na Chiny. W najbliższych latach UE musi więc wykorzystać możliwość, jaką stwarza szybkie tempo wzrostu za granicą, w szczególności w Azji Wschodniej i Południowej. Do 2030 roku niemal 60% światowego PKB będzie najprawdopodobniej wytwarzane w krajach rozwijających się. Aktualnie gospodarki takie wytwarzają mniej niż 50% PKB.

Dokument wskazuje, iż ostatnie lata to okres zasadniczych zmian w gospodarce światowej i handlu światowym. Łańcuch dostaw wielu towarów i usług obejmuje obecnie zakłady produkcyjne i biura zlokaliz-

¹ Negatywne skutki globalizacji w zakresie zatrudnienia Unia Europejska zauważyła wiele lat wcześniej. W tym celu powołała w 2006 r. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, który jest instrumentem finansowym UE ustanowionym w 2006 roku w celu udzielania wsparcia osobom objętym zwolnieniami, wynikającymi z poważnych zmian strukturalnych w kierunkach światowego handlu, spowodowanych globalizacją. Powyższe zmiany przejawiają się np. znacznym wzrostem importu do UE, szybkim spadkiem udziału rynkowego UE w danej branży (przemysłe) oraz przenoszeniem działalności gospodarczej do państw trzecich. Zob. szerzej: [rozporządzenie, 2006, 1927, s. 82; rozporządzenie, 2009, 546, s. 26].

zowane w różnych miejscach na świecie. Dla zachowania pozycji wiodącej przedsiębiorstwa UE muszą mieć dostęp do nakładów, usług i wysoko wykwalifikowanego personelu z całego świata, a podejmowane przez nie inwestycje oraz własność intelektualna muszą mieć zapewnioną ochronę.

W ramach handlu UE powinna także promować „ekologizację” światowej gospodarki i godną pracę. W rezultacie w coraz większym stopniu na pierwszy plan wysuwać będą się punkty styeczne unijnych przepisów wewnętrznych i zewnętrznej liberalizacji.

UE będzie podejmować działania w wymiarze zarówno wielostronnym, poprzez WTO, jak i dwustronnym. Kluczowym priorytetem jest sfinalizowanie rundy dauhąńskiej, bowiem jej ostateczne powodzenie jest bardzo ważne, nie tylko ze względu na korzyści o charakterze gospodarczym, ale także dla potwierdzenia centralnej roli WTO w systemie światowego handlu. Dlatego współpraca dwustronna nie wyklucza współpracy wielostronnej. Wręcz przeciwnie — liberalizacja bowiem napędza liberalizację. Dlatego ogromna część aktywności UE jest ukierunkowana na zawarcie zrównoważonych umów o wolnym handlu, uznanych za priorytetowe przez Komisję Europejską w strategii na rzecz globalnego wymiaru Europy, np. z Koreą Południową. Po ostatecznym uzgodnieniu wszystkich umów o wolnym handlu, które aktualnie są na etapie negocjacji lub są rozważane, UE będzie mieć zawarte umowy o handlu preferencyjnym ze znakomitą większością członków WTO. Równie ważne jest zacieśnienie współpracy handlowo-inwestycyjnej z innymi dużymi gospodarkami świata — Stanami Zjednoczonymi, Chinami, Japonią i Rosją. W przypadku Stanów Zjednoczonych i Japonii współpraca powinna skupić się na pozataryfowych barierach dla handlu i inwestycji, w szczególności poprzez współpracę regulacyjną. Chiny są aktualnie drugim pod względem wielkości partnerem handlowym UE — oznacza to zarówno ogromne możliwości, jak i wyzwania. Zważywszy na olbrzymi potencjał wzrostu Chiny stanowią nie lada atrakcję jako kierunek eksportu i inwestycji. Bezspornym faktem jest jednak, że część chińskiej polityki przemysłowej i makroekonomicznej świadczy o stosowaniu reguł kapitalizmu państwowego. Podobne problemy występują w przypadku największego sąsiada UE — Rosji.

Reasumując, mając na uwadze opisane priorytety planowanych działań UE w skali globalnej mające na celu rozwinięcie działalności handlowej, przewiduje się osiągnięcie trzech podstawowych korzyści

z otwarcia handlu:

1. Sfinalizowanie wszystkich trwających negocjacji (runda dauhańska i umowy dwustronne) oraz poczynienie istotnych postępów w relacjach z unijnymi partnerami strategicznymi.
2. Korzyści dla konsumenta, czyli zyski, które wynikają dla przeciętnego europejskiego konsumenta z szerszej oferty wyrobów i usług oraz korzyści w postaci niższych cen.
3. Wpływ na zatrudnienie, panuje powszechna zgoda co do tego, że integracja UE z gospodarką globalną poprzez intensyfikację wymiany handlowej przyczynia się do powstania większej liczby miejsc pracy o wyższym poziomie zarobków. Dla samych tylko firm kontrolowanych przez podmioty z Japonii i Stanów Zjednoczonych pracuje ponad 4,6 milionów mieszkańców UE.

3.3. Komunikat Komisji: Zintegrowana polityka przemysłowa

Komisja Europejska w dniu 28 listopada 2010 r. ogłosiła komunikat „Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji – Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie” [komunikat, 2010, nr 614]. W komunikacie proponuje się nowe podejście do polityki przemysłowej UE, które umocni konkurencyjność UE, zapewniając wzrost gospodarczy, nowe miejsca pracy i umożliwi przejście do gospodarki niskoemisyjnej, oszczędnej pod względem zasobów. W punkcie 6 dokumentu, zatytułowanego „Czerpanie korzyści z globalizacji”, podkreśla się, iż „pomyślna liberalizacja handlu poprzez m.in. wielo- i dwustronne porozumienia oraz spadające koszty transportu i komunikacji pomogły w stworzeniu dynamicznego globalnego rynku i w szybkim wzroście nowych rynków dla wywozu z UE. Nowe wschodzące potęgi gospodarcze, takie jak Chiny, Indie i Brazylia szybko nadrabiają nadal istniejące zaległości w zakresie wydajności i innowacji w porównaniu z krajami uprzemysłowionymi. Stąd potrzeba dalszego wykorzystania tych szans na rynku przez przemysł UE w drodze przekształceń i modernizacji.

W komunikacie wskazuje się, iż należy podjąć szczególne wysiłki w celu zapewnienia, aby rosnąca presja konkurencyjna ze strony rynków wschodzących nie wynikała ze strategii wzrostu, opartych w dużym stopniu na środkach protekcyjnych, służących do promowania wywozu i dyskryminowania przywozu (np. nienależyte wykorzystanie pozataryfowych barier w handlu, ukryte subsydia, dyskryminujące zasady zamówień publicznych, wymuszony transfer technologii, manipulowanie kursem wymiany walut, słaba ochrona socjalna czy

niewystarczająca ochrony środowiska). Unijna strategia dostępu do rynku jest ważnym instrumentem przeciwdziałania różnym rodzajom barier w handlu, jakie napotykają europejskie przedsiębiorstwa na rynkach państw trzecich. Wzmacniając te strategie, należy zwrócić szczególną uwagę na takie obszary jak zamówienia publiczne, bezpośrednie inwestycje zagraniczne oraz ograniczenia w wywozie surowców. Podobnie, skuteczna ochrona i egzekwowanie praw własności intelektualnej i oznaczeń geograficznych w państwach trzecich jest kluczowa dla umożliwienia przedsiębiorstwom europejskim, zwłaszcza tym działającym w innowacyjnych sektorach, wejścia na rynki trzecie i konkutowanie na nich.

Sukces w intensywnie interaktywnej nowej gospodarce światowej zależy od zdolności przedsiębiorstw do wejścia na międzynarodowe rynki i wykorzystania globalnych łańcuchów wartości. Nowy, skuteczny, wielostronny, oparty na zasadach system, który oferowałby wiarygodne perspektywy skutecznego egzekwowania prawa i rozstrzygania sporów, w dużym stopniu by to ułatwił. Tak zbudowany wielostronny system powinien być również uzupełniony regionalnymi i dwustronnymi umowami.

UE jest szczególnie zainteresowana dążeniem do ściślejszej integracji gospodarczej z sąsiadującymi państwami w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa. Układy w sprawie oceny zgodności i zatwierdzania (ACAA) produktów przemysłowych, których podstawą jest dostosowanie do zasad UE, mogą zapewnić swobodny przepływ towarów. Ściślejsza integracja gospodarcza z państwami sąsiadującymi w niektórych obszarach jednolitego rynku może dać konkretne korzyści dla obu stron i może zwiększyć handel i inwestycje. UE skieruje także znaczną część funduszy dostępnych w ramach Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa na budowanie potencjału i dobre zarządzanie gospodarcze w krajach partnerskich [komunikat, 2010, nr 614, s. 18–20].

3.4. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu: Handel, wzrost i polityka światowa

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny dnia 7 grudnia 2011 roku ogłosił Opinię w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Handel, wzrost i polityka światowa — Polityka handlowa jako kluczowy element strategii Europa 2020” [Opinia, 2012]. Komitet wskazał, iż odnowiona polityka handlowa stanowi kolejny etap

sprostania wymogom globalizacyjnym i przynosi ważne wskazania w odniesieniu do następujących priorytetów handlowych związanych z unijną strategią Europa 2020:

1. Otwarcie handlu dostosowane do geograficznego przesunięcia wymiany handlowej w kierunku Azji.
2. Kluczowy związek z bezpieczeństwem dostaw surowców i energii.
3. Istotne znaczenie przeszkód dla handlu i inwestycji (innych niż taryfy lub przepisy), w tym dla dostępu do zamówień publicznych.
4. Wymóg wzajemności w negocjacjach wielostronnych i dwustronnych ze strategicznymi partnerami gospodarczymi Unii, w tym z punktu widzenia praw własności intelektualnej.
5. Wykorzystanie mechanizmów obrony handlowej.

W punkcie 2 dokumentu zatytułowanym: Wyprzedzić głębokie przemiany związane z globalizacją, Komitet określa zasadniczo, iż sprawiedliwy i otwarty handel międzynarodowy jest światowym dobrem publicznym, które należy chronić i wzmacniać. Każdy kraj lub związek krajów powinien przyczyniać się do trwałych regulacji dotyczących tego dobra opartych na wzajemnych korzyściach proporcjonalnych do ustępstw każdej ze stron. Taka jest podstawa zaangażowania UE w liberalizację wymiany handlowej w kontekście multilateralnym.

Aby przeanalizować przemiany zachodzące obecnie w ramach globalizacji, Komitet podkreśla pięć głównych tendencji dziesięciolecia, które powinny ukierunkowywać debatę w ramach WTO, jak i Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Handlu, i prowadzić do nadania polityce handlowej UE bardziej strategicznego i długofalowego charakteru. Do tendencji tych Komitet zaliczył:

- 1) poszerzenie obszaru konkurencji. Nowe technologie, np. informacyjne, dotyczące transportu, a także przyszłe zielone technologie – wpływają na sposoby produkcji bogactw i wzmacniają konkurencję;
- 2) wiedza i innowacyjność – nadal są siłą napędową wzrostu, ale rewolucjonizują one obecnie odziedziczoną po klasycznych teoriach koncepcję handlu międzynarodowego. Mniej więcej od dziesięciu lat poszczególne kraje specjalizują się jeśli chodzi o pracowników, w zadaniach, w których mają przewagę konkurencyjną, niekiedy kosztem dumpingu socjalnego i podatkowego. Ten „handel zadaniami” nakłada się stopniowo na handel towarami przemysłowymi, który nadal dominuje. Udział usług w handlu (20%) jest coraz większy i coraz bardziej odpowiada udziałowi w wytwarzaniu bogactw

- na poziomie krajowym (70% europejskiego PKB);
- 3) konkurencja — między coraz większą liczbą specjalności i podmiotów gospodarczych konkurencja pobudza innowacyjność, zwiększa możliwości działalności gospodarczej. Jednakże przyczynia się ona do wzrostu nierówności w poszczególnych krajach. Dotyczą one możliwości i zarobków między pracownikami mobilnymi i niemobilnymi, wykwalifikowanymi i bez kwalifikacji, między osobami dysponującymi kapitałem i tymi, którzy są tylko siłą roboczą itp.;
 - 4) handel międzynarodowy. Przemieszczając działalność i zasoby w zależności od kosztów i cen w różnych krajach, działa jak szkło powiększające: podkreśla zalety danego kraju, a jednocześnie jego słabe strony. Polityka handlowa nie może zatem być kształtowana w oderwaniu od innych działań unijnych, dotyczących zwłaszcza przemian i dostosowań na rynku pracy, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, spójności społecznej i gospodarczej itp.;
 - 5) bezpieczeństwo dostaw — w świecie, który na nowo odkrywa niedobory, obok tradycyjnego problemu stabilnego dostępu do rynków zewnętrznych pojawia się kwestia bezpieczeństwa dostaw. Stała presja na zasoby energetyczne i żywnościowe oraz zaostrzona konkurencja o dostęp do zasobów naturalnych stają się decydującymi czynnikami w polityce handlowej i w polityce bezpieczeństwa.

3.5. Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji

Parlament Europejski w dniu 9 marca 2011 roku uchwalił Rezolucję w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji [rezolucja, 2012]. Przyjęcie tego dokumentu odbyło się po zasięgnięciu opinii odpowiednich komisji Parlamentu Europejskiego, właściwych do wypowiedzenia się w zakresie polityki przemysłowej w dobie globalizacji, tj. Komisji Handlu Międzynarodowego, Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów oraz Komisji Rozwoju Regionalnego [Opinia, 2010 a; Opinia, 2010 b; Opinia, 2010 c; Opinia, 2010 d]. W Rezolucji Parlament podkreślił, że światowy kryzys gospodarczy poważnie wpłynął na przemysł europejski, przez co utrudnił mu jeszcze bardziej dostosowanie się do współczesnych realiów gospodarczych świata w obliczu wyzwań związanych z globalizacją, zmianą klimatu, wyczerpywaniem się zasobów, przemianami demograficznymi i przejściem do przemysłu opartego na wiedzy i wydajności. Ponadto przemysł europejski musi zmierzyć się z coraz większą

globalną konkurencją ze strony krajów uprzemysłowionych, jak również krajów wschodzących, takich jak Chiny, Indie, Brazylia, w obszarach, takich jak dostęp do zasobów, innowacje technologiczne, wykwalifikowana siła robocza oraz ukierunkowane i ambitne strategie przemysłowe oraz innowacyjne.

W dokumencie zauważono, że rozwój bazy przemysłowej w państwach rynków wschodzących stanowi rosnące wyzwanie dla wiodącej pozycji przemysłu europejskiego. Państwa stanowiące największą konkurencję, tj. Stany Zjednoczone, Japonia i Chiny prowadzą zdecydowaną i aktywną politykę przemysłową wspieraną przez znaczne inwestycje w najbardziej nowatorskie produkty i usługi. W związku z tym utrzymanie i zwiększanie konkurencyjności przemysłu europejskiego jest niezwykle istotne, aby mógł on nadal napędzać zrównoważony wzrost gospodarczy i zatrudnienie w Europie.

Zakończenie

W ciągu minionego pięćdziesięciolecia zmieniła się Europa i zmienił się świat. We współczesnym, objętym globalizacją i ulegającym ciągłym zmianom świecie Unia musi stawiać czoła nowym wyzwaniom. Europa XXI wieku musi zmierzyć się z problemami związanymi z takimi kwestiami, jak globalizacja gospodarki, rozwój demograficzny, zmiany klimatu, dostawy energii czy też niespotykane dotychczas zagrożenia dla bezpieczeństwa. Państwa członkowskie nie są w stanie samodzielnie sprostać wszystkim nowym wyzwaniom, które nie znają granic. Aby podołać temu zadaniu, Europa musi być nowoczesna. Musi mieć do dyspozycji skuteczne i spójne narzędzia, dostosowane zarówno do wymogów funkcjonowania Unii, której liczba państw członkowskich wzrosła w stosunkowo krótkim czasie z 15 do 28, jak i do ciągłych zmian charakteryzujących współczesny świat. To właśnie ma na celu między innymi traktat podpisany 13 grudnia 2007 roku w Lizbonie unowocześniający UE na potrzeby współczesnego świata. Sam Traktat lizboński nie przewiduje specjalnych procedur nakierowanych na procesy globalizacyjne. Potwierdza jednak dotychczasowe, jak i wprowadza nowe możliwości rozwoju gospodarczego państw członkowskich. Wydaje się, iż obecnie UE jest na etapie projektowania i budowy mechanizmów, które mają ułatwić jej funkcjonowanie w zglobalizowanym gospodarzo świecie. Świadczą o tym liczne dokumenty (komunikaty, deklaracje, rezolucje), które priorytetowo traktują zagrożenia, jakie niesie

globalizacja dla gospodarki UE. Oczywiście można postawić pytanie, dlaczego w Traktacie z Lizbony nie zawarto w tym kontekście konkretnych rozwiązań prawnych? Odpowiedź wydaje się dość oczywista: takich rozwiązań nie ma, gdyż globalizacja jest procesem ciągłym, charakteryzującym się częstymi zmianami, potrzebami, oczekiwaniami. Trudno by było w takim kontekście budować trwałe mechanizmy prawne. Dlatego też UE wykorzystując swoje regulacje w zakresie funkcjonowania wspólnego rynku, które stanowią swoistą *constans* europejskiej integracji gospodarczej, próbuje wykorzystywać je do budowania gospodarczej pozycji UE we współczesnej globalizacji.

Jednocześnie należałoby też zastanowić się czy stanowiska instytucji i organów UE w zakresie zagrożeń globalizacyjnych i związanych z tym proponowanych metod działania, które zawarte są w ich dokumentach, przekładają się w sposób bezpośredni na ich praktykę? Niestety, odpowiedź na to pytanie nie może być jednoznacznie pozytywna, bowiem niekiedy te działania znacznie odbiegają od deklaracji i oficjalnych dokumentów, które najczęściej przybierają postać aktów prawnie niewiążących (deklaracji, komunikatów).

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, iż odpowiedź na pytanie czy UE ma gotową strategię globalną, obecnie jest jeszcze negatywna. Strategia taka jest ciągle w fazie rozwoju i budowy, ale dotyczy podstawowej kwestii, a mianowicie tego, jak UE może pogodzić wymiar lokalny z globalnym. Nowe inicjatywy, będące odpowiedzią na procesy globalizacyjne, tj. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji czy Europejska Strategia Zatrudnienia (w tym również Europejska Strategia Integracji Społecznej), dowodzą, iż UE próbuje podejmować w ramach swoich dotychczasowych regulacji prawnych nowe działania. Ukazuje to, iż polityka unijna, zjawisko globalizacji postrzega na pewno jako zbiór wzajemnie oddziałujących na siebie zjawisk: społecznych, ekonomicznych, gospodarczych etc. i ma w perspektywie ich interakcje z aktywnością gospodarczą UE, szczególnie w zakresie wytwarzania między nimi wzajemnych sieci powiązań.

Stanowiska wyrażane w dokumentach europejskich w zakresie potrzeb i wyzwań, jakie stoją przed Unią Europejską, znajdują zastosowanie w praktyce. Warto zwrócić uwagę na inicjatywy, które w pewnej mierze realizują stanowiska organów i instytucji UE w zakresie globalizacji, a są skierowane bezpośrednio do obywateli europejskich, tj.: Eu-

ropejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji oraz Europejską Strategię Zatrudnienia.

Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (dalej jako: EFG) został powołany do życia w 2006 r. Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1927/2006, które zostało zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 546/2009 [rozporządzenie, 2006; rozporządzenie, 2009]. EFG dysponuje budżetem sięgającym 500 milionów euro rocznie. Jest odpowiedzią na zmiany, które są efektem szeroko rozumianej globalizacji (przykładem mogą być istotne zmiany strukturalne w kierunkach światowego handlu, które prowadzą do poważnych zakłóceń gospodarczych, a szczególnie znacznego wzrostu importu do UE lub szybkiego spadku udziału rynkowego UE w przemyśle, przenoszeniu działalności gospodarczej do państw trzecich). Dlatego celem Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji jest udzielenie wsparcia osobom objętym zwolnieniami w wyniku [<http://www.uniaeuropejska.org>]:

- zmian zachodzących w światowej strukturze handlu, np. gdy duża firma zaprzestaje prowadzenia działalności gospodarczej, albo gdy fabryka zostaje przeniesiona poza UE, albo
- światowego kryzysu finansowego i gospodarczego — finansowanie ze środków funduszu jest na ten cel udostępnione od 1 maja 2009 r. do 30 grudnia 2011 r. Komisja zaproponowała jednak przedłużenie tego terminu do 31 grudnia 2013 r. (kiedy musi dojść do przeglądu całego rozporządzenia ustanawiającego EFG).

Europejska Strategia Zatrudnienia (dalej jako: ESZ), określana jest jako zbiór naczelných zasad i priorytetów ukierunkowujących działania Unii Europejskiej na określone cele w zakresie polityki zatrudnienia. Z uwagi na wzmagający się problem bezrobocia, również w kontekście postępującej globalizacji gospodarczej świata — nadano jej priorytetowy charakter. Strategia określa skalę zadań i działań państw członkowskich na rzecz ograniczenia bezrobocia, redukcji ubóstwa i marginalizacji społecznej. Podstawy prawne funkcjonowania ESZ zostały zawarte w Traktacie Amsterdamskim z 1997 roku. ESZ została oparta na czterech filarach: zdolności do uzyskania zatrudnienia, przedsiębiorczości, zdolności adaptacyjnej pracowników i pracodawców oraz równości szans [*Dziesięć lat...*, 2008, s. 9]. Drugim etapem ewolucji ESZ była jej nowelizacja 22 lipca 2003 r. Decyzją Rady 2003/578 [decyzja, 2003] nowymi głównymi celami w ramach polityki zatrudnienia UE stały się: pełne zatrudnienie,

poprawa jakości i produktywności pracy oraz wzmocnienie spójności społecznej i integracji. Od 2005 roku wytyczne dotyczące zatrudnienia stanowią integralną część ogólnych wytycznych polityki gospodarczej, obejmujących obszary makro- i mikroekonomii. Każdego roku w ramach realizacji strategii Komisja Europejska analizuje politykę zatrudnienia przyjętą przez państwa członkowskie. Następnie sporządza sprawozdanie roczne zawierające ocenę tej polityki. Przedstawia również zalecenia dla poszczególnych krajów, dotyczące dalszych ukierunkowanych działań mających na celu poprawę sytuacji pod względem zatrudnienia [*Europejska strategia zatrudnienia...*, 2011, s. 2].

Dla gospodarczego funkcjonowania Unii Europejskiej w zglobalizowanej światowej gospodarce jest jeszcze wiele do zrobienia, ale wydaje się, że najważniejsze wstępne etapy zostały już podjęte. W konkluzji należy zaznaczyć, że aby ocenić znaczenie strategii Unii Europejskiej w zakresie budowania polityki gospodarczej wobec wyzwań globalizacji, potrzebny jest znacznie dłuższy okres czasu. Unia Europejska jest częścią procesów globalizacji i integracji ekonomicznej na świecie. Wydaje się, iż Unia Europejska wciąż poszukuje nowego paradygmatu programowego, adekwatnego do zmiennej rzeczywistości samej UE, jak i świata, i zajmuje tu aktywne stanowisko. Z pewnością UE odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu, jak i opracowywaniu światowej strategii funkcjonowania globalizacji, a jednocześnie sama stara się sprostać jej wyzwaniom. Od dłuższego czasu obserwuje się, iż głównym problemem UE pozostaje jej niska konkurencyjność w gospodarce światowej w stosunku do wysokiej stopy życiowej obywateli, a poprzeczkę konkurencyjności gwałtownie podnoszą szybko rozwijające się kraje azjatyckie, zwłaszcza Chiny i Indie [Sulmicka, 2011, s. 187]. Aktywność UE dowodzi, że globalizacja jest procesem bardzo dynamicznym i dla zdecydowanej większości państw, jak i struktur współpracy międzypaństwowej niemożliwe jest ignorowanie tego zjawiska, gdyż niemożliwe jest funkcjonowanie państwa czy grupy państw w izolacji gospodarczej, kulturowej i informacyjnej [Wojtyła, 2008, s. 731].

Unia Europejska rozpoczęła otwartą dyskusję na temat jej roli i miejsca w procesach globalizacji. W Brukseli 21 lutego 2013 roku miała miejsce debata, która poświęcona była Europejskiej Strategii Globalnej (*European Global Strategy*) — projektowi, którego celem jest opracowanie strategii polityki zewnętrznej Unii Europejskiej. Rozpoczęcie prac nad Europejską Strategią Globalną ogłosili 23 lipca 2012 roku podczas

obrad Rady do Spraw Zagranicznych (FAC), ministrowie spraw zagranicznych Polski, Szwecji, Hiszpanii i Włoch. Przedsięwzięcie realizują cztery europejskie *think-tanki*: Instytut Spraw Międzynarodowych z Włoch, Szwedzki Instytut Spraw Międzynarodowych, Real Instituto Elcano z Hiszpanii oraz Polski Instytut Spraw Międzynarodowych [Sprawozdanie, 2013, s. 1]. Seminarium inauguracyjne projektu zorganizowane zostało w Warszawie 12 października 2012 roku [*Stocktaking of EU Strategizing ...*, 2012].

Kolejnym aktualnie ważnym wydarzeniem było ogłoszenie przez UE i USA w lutym 2013 roku zamiaru rozpoczęcia negocjacji nad nową umową regulującą transatlantyckie stosunki handlowo-inwestycyjne (*Transatlantic Trade and Investment Partnership* – *TTIP*). Wcześniejsze próby podjęcia takich rozmów kończyły się niepowodzeniem ze względu na brak rzeczywistego zainteresowania lub konsensusu wewnętrznego, czy też odmienne podejście do wielu zagadnień gospodarczych. Z pewnością skutki globalnego kryzysu finansowego i wzrost znaczenia gospodarek wschodzących, stanowią nowy impuls do rozpoczęcia negocjacji. Stosunki transatlantyckie są najważniejszymi bilateralnymi stosunkami gospodarczymi w gospodarce światowej, więc umowa o wolnym handlu miałaby daleko idące, pozytywne konsekwencje dla UE [Rostowska, 2013, s. 1].

Reasumując, aktualnie podejmowane kroki wskazują, iż UE mierzy się z globalizacją, choć rezultaty nie zawsze są zadowalające dla gospodarek narodowych państw członkowskich. Dowodzi to jednak, że integracja europejska chce być aktywnym aktorem gospodarczym na arenie współczesnego procesu globalizacji oraz przyjmuje pozycję otwartego i ważnego gracza.

Literatura

1. Baczewski G. (2007), *Spoleczne konsekwencje procesów globalizacji oraz ich wpływ na rozmiary światowego ubóstwa*, w: *Globalizacja i integracja europejska* Józwik B. (red.), Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin.
2. Decyzja Rady z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wytycznych polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (2003), Dz.Urz. L 197 z 5.08.2003.
3. *Dziesięć lat europejskiej strategii zatrudnienia (ESZ)* (2008), Komisja Europejska, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luxemburg.

4. *Europejska strategia zatrudnienia. W kierunku poprawy sytuacji pod względem zatrudnienia w Europie* (2011), Unia Europejska, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luxemburg.
5. *Globalizacja a konkurencyjność w gospodarce światowej* (2008), Stawicka M.K. (red.), CeDeWu, Warszawa.
6. <http://www.uniaeuropejska.org/europejski-fundusz-dostosowania-do-globalizacji-efg>, dostęp dnia 12.07.2013.
7. Kempny M. (1998), *Globalizacja*, w: *Encyklopedia socjologii*, Oficyna Naukowa, Warszawa.
8. Komunikat Komisji: Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, COM (2010) 2020, Bruksela, 3.03.2010.
9. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Handel, wzrost i polityka światowa. Polityka handlowa jako kluczowy element strategii Europa 2020, COM 612, Bruksela, 9.11.2010.
10. Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji — Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie, COM 614, Bruksela, 28.11.2010.
11. *Konkluzje Rady Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe)* (2013), EUCO 37/13, CO EUR 5, CO&CL 3, Rada Europejska, Bruksela, 8.02.2013.
12. Kowalik T. (2002), *Nowe tendencje w świecie*, w: *Nierówni i równiejsi: sprawiedliwość dystrybucyjna czasu transformacji w Polsce. Praca zbiorowa*, Kowalik T. (red.), Fundacja Innowacja, Warszawa.
13. Micał M. (2008), *Proces globalizacji we współczesnym świecie*, „Zeszyty Naukowe Zakładu Europeistyki, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie” nr 3.
14. Milczarek D. (2004), *Unia Europejska a globalizacja*, „Studia Europejskie” nr 3.
15. Miłek D. (2007), *Polityka gospodarcza w dobie globalizacji — przykład Wielkiej Brytanii*, w: *Globalizacja i integracja europejska*, Józwick B. (red.), Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin.
16. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Handel, wzrost i polityka światowa — Polityka handlowa jako

- kluczowy element strategii Europa 2020 (2012), Dz.Urz. UE C 43/73 z dnia 15.02.2012.
17. Opinia Komisji Handlu Międzynarodowego z dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i energii w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji (2010 a), nr 2010/2095 (INI), 2.12.2010.
 18. Opinia Komisji Rozwoju Regionalnego dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i energii w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji (2010 b), nr 2010/2095 (INI), 6.12.2010.
 19. Opinia Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i energii w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji (2010 c), nr 2010/2095 (INI), 11.01.2011.
 20. Opinia Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych dla Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i energii w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji (2010 d), nr 2010/2095 (INI), 3.12.2010.
 21. Pietraś M. (2002), *Globalizacja jako proces zmian społeczności międzynarodowej*, w: *Oblicza procesów globalizacyjnych*, Pietraś E. (red.), UMCS, Lublin.
 22. Preus M. (2009), *Wpływ globalizacji na sprzeczności między aktorami niepaństwowymi a państwami*, w: *Konflikty i spory międzynarodowe*, Łoś R. (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
 23. *Przemiany we współczesnej gospodarce rynkowej* (2006), Oziewicz E. (red.), PWE, Warszawa.
 24. Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie polityki przemysłowej w dobie globalizacji z dnia 9 marca 2011 r., Dz.Urz. UE C 199 E/132 z dnia 7.07.2012.
 25. Rostowska M. (2013), *Porozumienie o wolnym handlu UE – USA a doświadczenia z negocjacji Jednolitego Aktu Europejskiego*, „Biuletyn PISM” nr 33 (1009).
 26. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1927/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r. ustanawiające Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji, Dz.U. L 406 z 30.12.2006
 27. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 546/2009 z dnia 18 czerwca 2009 roku zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1927/2006, Dz.U. L 167 z 29.06.2009.
 28. Rzeszotarska G. (2008), *Globalizacja, regionalizacja, integracja – oddziaływania i reperkusje*, w: *Problemy gospodarki światowej*, Noga M., Sta-

- wicka M. (red.), „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu” nr 1191.
29. Sprawozdanie z posiedzenia komisji spraw zagranicznych i podkomisji do spraw bezpieczeństwa i obrony Parlamentu Europejskiego z udziałem przedstawicieli parlamentów narodowych z ministrami spraw zagranicznych Polski i Szwecji nr 18/2013, Bruksela 21 lutego 2013, Kancelaria Senatu Przedstawiciel Kancelarii Senatu przy Unii Europejskiej.
30. *Stocktaking of EU Strategizing* (2012), Conference papers from the EGS conference organised by the Polish Institute of International Affairs – „Towards A European Global Strategy 2013”, Parkes R., Formuszewicz R., Westerberg S. (ed.), Warsaw.
31. Sulmicka M. (2011), *Strategia Europa 2020 – postlizbońska polityka rozwoju Unii Europejskiej*, w: *Polityka gospodarcza w świetle kryzysowych doświadczeń*, Stacewicz J. (red.), Prace i Materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego SGH, SGH, Warszawa.
32. Szyjko C.T. (2011), *Nowy wymiar integracji europejskiej. Wyzwania, szanse, zagrożenia*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria: Administracja i Zarządzanie” nr 88.
33. Tammilehto O. (2003), *Globalisation and Dimension of Poverty*, Ministry for Foreign Affairs of Finland, Helsinki.
34. Wojtyła E. (2008), *Globalizacja a interesy państw rozwijających się*, w: *Problemy gospodarki światowej*, Noga M., Stawicka M. (red.), „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu” nr 1191.
35. *Współczesna gospodarka światowa* (2008), Mucha-Leszko B. (red.), UMCS, Lublin.

Streszczenie

Rosnąca międzynarodowa integracja gospodarcza, powszechnie określana mianem globalizacji, daje wiele możliwości. Choć globalizacja przynosi olbrzymie korzyści i możliwości, oznacza ona także, iż Europa musi zmierzyć się z ostrą konkurencją zarówno ze strony gospodarek o niskich kosztach, takich jak gospodarka Chin czy Indii, jak i gospodarek opartych na innowacjach, jak gospodarka USA. W obliczu kryzysu gospodarczego Unia Europejska zwróciła się ku sobie, nie może jednak lekceważyć otoczenia międzynarodowego – wręcz przeciwnie, sama UE postrzega się jako jeden z biegunów wielobiegunowego świata. W artykule podjęto próbę przedstawienia zakresu debaty, jaka się toczy w Unii Europejskiej w aspekcie zjawiska globalizacji. Ukazano naj-

nowsze dokumenty, które podejmują temat miejsca, roli, działań i celów, jakie UE ma osiągnąć w aspekcie prawidłowego i korzystnego rozwoju, realizowanego w zglobalizowanym świecie. Unijna polityka handlowa i przemysłowa stała się ważnym instrumentem kierowania liberalizacją światowego handlu, ale jednocześnie musi aktywnie podejmować wyzwania, które przed nią stają. Od 2010 roku w działalności instytucji i organów Unii Europejskiej pojawiły się akty, w których poddano analizie problem rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej w aspekcie ogólnoświatowych procesów globalizacyjnych. Można stwierdzić, iż ta tendencja nabrała charakteru stałego i UE elastycznie reaguje na coraz to nowsze wyzwania, poddając je analizie w swoich dokumentach. Odpowiedź na pytanie czy UE ma gotową strategię globalną, obecnie jest jeszcze negatywna. Strategia taka jest ciągle w fazie rozwoju i budowy, ale z całą pewnością obejmuje podstawową kwestię: jak UE może pogodzić wymiar lokalny z globalnym: jak należy zmienić unijne polityki wewnętrzne, politykę sąsiedztwa czy politykę rozszerzenia by UE mogła współdziałać z innymi na poziomie globalnym.

Słowa kluczowe

rynek globalny, regionalizm, liberalizm handlu

Economic Development of European Union in Day of Globalization in Practice of Institution and Organs of European Union (Summary)

Growing international integration economic, generally defined name of globalization, many capabilities gives. Though globalization brings benefit enormous and capabilities, it means also, that Europe must be measured with sharp competition from part of economy about low cost equal, economy of China like or India, as well as on innovations economies based, as USA economy. European Union has been returned towards it in face of economic crisis, however, international enclosing with can not disregard — on the contrary, EU is perceived as one of pole of multipolar world. Presentations of ranges of debates in article in European Union in aspect of phenomenon of globalization take attempt that carry on. It show newest documents, which take theme of place, role, operations and that has to achieve in correct aspect purposes UE and advantageous development, in realized world where the globalization is general phenomenon. Union trade policy and industrial become important instrument of drive liberalization of world commerce, but challenges must take simultaneously actively, which become before EU. From 2010 in activity of institution and acts have appeared organs of European Union, where problem of economic development of European Union subject analysis in aspect of worldwide process of globalization. It is possible to ascertain, that this trend has swindled constant character and it reacts to more newest challenges it elastically UE, in documents analysis subjecting it. Answer on question if has ready

global strategy UE, it is else negative presently. Strategy such is during development continuously and structures, but whole includes basic problem with certitude as dimension can reconcile local with global UE as it belongs to change union domestic politics, policy of neighborhood or could interact with other at the level policy of expansion global UE.

Keywords

global market, regionalism, trade liberalization